

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.388.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 11521 Pana Posła Michała Wosia, „w sprawie dramatycznie długiego czasu trwania procedur umieszczania dzieci w sposób oczywisty porzuconych w szpitalach w rodzinach adopcyjnych lub zastępczych oraz konieczności wdrożenia specjalnego trybu postępowania w takich przypadkach”, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Zgodnie z art. 109 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy¹ jeżeli dobro dziecka jest zagrożone, sąd opiekuńczy wyda odpowiednie zarządzenia. Natomiast zgodnie z § 2 pkt. 5 tego przepisu, sąd opiekuńczy może w szczególności zarządzić umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo w instytucjonalnej pieczy zastępczej albo powierzyć tymczasowo pełnienie funkcji rodziny zastępczej małżonkom lub osobie, niespełniającym warunków dotyczących rodzin zastępczych, w zakresie niezbędnych szkoleń, określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej albo zarządzić umieszczenie małoletniego w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej.

Oznacza to, że z punktu widzenia szybkości zabezpieczenia dziecka pozostawionego w szpitalu po porodzie poprzez umieszczenie go w pieczy zastępczej, kluczowe jest uzyskanie rozstrzygnięcia sądu w tym zakresie.

Formami pieczy zastępczej dedykowanymi niemowlętom są przede wszystkim rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Należy przy tym podkreślić, iż zgodnie z art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej² (dalej: ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) pieczę zastępczą organizuje powiat. Dodatkowo w świetle art. 180 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych należy do jego zadań własnych. Przez pojęcie "organizuje" należy rozumieć w szczególności tworzenie odpowiedniej infrastruktury pieczy zastępczej. Powiat, w sytuacji gdy dziecko jest pozbawione opieki rodzicielskiej, musi podjąć stosowne działania w celu zapewnienia mu pieczy zastępczej zgodnie z przepisami ustawy o pieczy zastępczej i adopcji. I mimo tego, że umieszczenie albo dalszy pobyt dzieci w pieczy zastępczej uzależnione są od decyzji sądu, to na powiecie ciąży odpowiedzialność

¹ Dz.U. z 2023 r., poz. 2809 z późn.zm.

² Dz.U. z 2025 r., poz.49

za zapewnienie takiej organizacji pieczy zastępczej, aby była ona zgodna z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, a tym samym dawała sądowi możliwość wydania postanowienia uwzględniającego dobro dziecka.

Organizując pieczę zastępczą, w razie stwierdzenia potrzeby zabezpieczenia w niej zwiększonej liczby dzieci, powiat winien podjąć kroki mające na celu zagwarantowanie odpowiedniej liczby miejsc, przede wszystkim w pieczy rodzinnej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przewiduje różne możliwości zapewnienia dzieciom pieczy zastępczej. Oprócz tworzenia form pieczy na terenie własnego powiatu, istnieją chociażby możliwości przekształcenia rodzin niezawodowych w zawodowe lub w rodzinne domy dziecka, utworzenia rodzin zastępczych zawodowych na terenie innego powiatu (art. 54 i 55 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej), czy utworzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, do których nie znajdują zastosowania ograniczenia wynikające z art. 106 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Dodatkowo, w dyspozycji powiatu znajdują się narzędzia finansowe mogące ułatwić wypełnianie funkcji rodzinnej pieczy zastępczej. Ich efektywne wykorzystanie może zmniejszyć ryzyko tzw. „odpływu rodzin zastępczych” z systemu. Są to m.in. różnego rodzaju świadczenia fakultatywne, możliwość podnoszenia uchwałami rady powiatu wysokości świadczeń dla rodzin zastępczych, ułatwienie w dostępie do świadczeń fakultatywnych, czy też podniesienie wysokości wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka.

Należy przy tym wyraźnie zaznaczyć, iż nie każde dziecko umieszczone w pieczy zastępczej może być przysposobione, duża część rodziców tych dzieci ma bowiem jedynie ograniczoną, nie zaś odebraną władzę rodzicielską. Dodatkowo, o ile obowiązek zgłoszenia do ośrodka adopcyjnego dotyczy wszystkich dzieci, których sytuacja prawna jest uregulowana (tj. rodzice zostali całkowicie pozbawieni władzy rodzicielskiej lub dobrowolnie przed sądem zrzekli się jej bez wskazywania przyszłej osoby przysposabiającej lub gdy rodzice dziecka nie żyją), to całościowa sytuacja niektórych z nich nie zawsze uzasadnia zakwalifikowania do przysposobienia. Dotyczy to przede wszystkim dzieci starszych, które nie wyrażają zgody na adopcję lub dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych tworzonych przez osoby najbliższe (np. dziadków, ciotki lub wujków). Wg stanu na 31 grudnia 2024 r. w ośrodkach adopcyjnych oczekiwało na adopcję 2 337 dzieci (mowa o dzieciach posiadających kwalifikację „do adopcji”).

Odnosnie do długości trwania procedury na etapie przedsądowym należy wskazać, iż w dużej mierze zależy ona od warunków, jakie formułują kandydaci do adopcji małoletniego. Część osób wyraża bowiem gotowość adopcji przysposobienia wyłącznie dziecka w wieku do lat 3, dodatkowo nieobarczonego wywiadem zdrowotnym lub środowiskowym. Aktualnie liczba kandydatów do przysposobienia jest dwukrotnie mniejsza od liczby dzieci oczekujących na adopcję. Oznacza to, że jeśli kandydaci są otwarci na adopcję dziecka bez sformułowania konkretnych wymogów wobec niego, dobór następuje w zasadzie od razu po uzyskaniu przez nich kwalifikacji. Istotne znaczenie ma tu jednak kwestia regulowania sytuacji prawnej dzieci przebywających w pieczy zastępczej (im szybciej dziecko ma uregulowaną sytuację prawną, tym ma większe szanse na adopcję) oraz długość trwania procedur adopcyjnych w sądzie. Obydwie te kwestie należą do właściwości sprawiedliwości.

Informuję, iż Kierownictwo resortu rodziny podejmuje działania wspierające jednostki samorządu terytorialnego w realizacji ich zadań, w tym działań mających na celu zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w pieczy zastępczej (m.in. Rządowy program wsparcia powiatów w organizacji i tworzeniu rodzinnych form pieczy zastępczej; dalej: Program wsparcia powiatów). Dodatkowo w każdym województwie powstały zespoły kryzysowego reagowania w obszarze pieczy zastępczej. Ich zadaniem jest m.in. ocena sytuacji w pieczy zastępczej na terenie danego województwa oraz przyjęcie planów działania mających na celu realizację postanowień sądów w zakresie zabezpieczenia dzieci. Działania zespołów są w resorcie rodziny na bieżąco monitorowane.

Z myślą o zapewnieniu stabilnego funkcjonowania systemu pieczy zastępczej, w szczególności jej rodzinnych form, realizowane są dwa programy: Program wsparcia powiatów w finansowaniu zadań z zakresu rodzinnej pieczy zastępczej, który ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia stabilności i dalszego rozwoju rodzinnych form opieki nad dziećmi – uznanych za docelową i preferowaną formę pieczy zastępczej zgodnie z ustawą - oraz Program Asystent Rodziny.

W 2024 r. na wsparcie dla samorządów wszystkich szczebli przeznaczono w ramach programów rządowych 110 mln zł z Funduszu Pracy. Składały się na to dwa programy rządowe: Program Asystent Rodziny (z budżetem 70 mln zł) oraz Program wsparcia powiatów w organizacji i tworzeniu rodzinnych form pieczy zastępczej z alokacją (40 mln zł). Programy w tej samej wysokości zostaną planowo uruchomione także w 2025 r. Oprócz tego na lata 2024-2027 na wypłaty dodatków motywacyjnych do wynagrodzeń dla pracowników systemu wspierania rodziny, pieczy zastępczej i adopcji w wysokości 1000 zł zabezpieczono ok. 1,2 mld zł z budżetu państwa. W 2025 r. zabezpieczono na ten cel ok. 332 mln zł. Dodatkowo 22,5 mln zł z Funduszu Pracy przeznaczono na wypłatę w 2024 r. dodatku motywacyjnego w wysokości 1000 zł do wynagrodzeń dla zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka. W 2025 r. przeznaczono na ten cel kwotę 45 mln zł z Funduszu Pracy. Program wypłaty dodatków będzie kontynuowany do 2027 r.

Prowadzone są też prace zmierzające do zmiany przepisów prawnych, których intencją jest polepszenie sytuacji w pieczy zastępczej. Przygotowywana reforma zakłada wprowadzenie ok. 100 kompleksowych zmian. Przewiduje się, że w jej wyniku:

- w gminach wdrożone zostaną silniejsze mechanizmy profilaktyczne, wzmacniające pracę z rodziną i ograniczające dopływ dzieci do pieczy zastępczej oraz zwiększające liczbę bezpiecznych powrotów dzieci z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych;
- zwiększy się motywacja powiatów do inwestowania w pieczę rodzinną, która jest najbardziej efektywnym sposobem realizacji tego zadania i najlepszą formą dla rozwoju dzieci;
- stworzone zostaną ramy bardziej atrakcyjnego zatrudniania rodzin zastępczych, co przełoży się na przyrost miejsc w pieczy rodzinnej oraz zmniejszy liczbę odpływów rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka z systemu;
- III sektor zostanie w większym stopniu włączony w realizację zadań objętych ustawą, uruchamiając tym samym dodatkowe potencjały;
- wzmocnione zostaną mechanizmy ukierunkowane na skuteczne usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej, dzięki czemu będą oni wchodzić w dorosłość lepiej przygotowani do pełnienia swoich ról społecznych i zawodowych;
- stworzone zostaną nowe, pozainstytucjonalne formy wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami;

- wprowadzone zostaną reguły poprawiające bezpieczeństwo dzieci w procedurach adopcyjnych.

Przewiduje się też wprowadzenie możliwości ukończenia przez kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, którzy posiadają już świadectwo ukończenia szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka organizowanego przez ośrodek adopcyjny i pozytywną kwalifikację, jedynie szkolenia uzupełniającego w zakresie pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Szkolenie to będzie mogło być prowadzone przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub ośrodek adopcyjny, co w znacznym stopniu powinno także przyspieszyć umieszczanie dzieci ze szpitali w rodzinach docelowych.

Zgodnie z danymi zebranymi w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, według stanu na 24 marca 2025 r. liczba dzieci, które nie ukończyły 18 roku życia przebywających w szpitalach wynosi 55. Dane te nie rozróżniają dzieci przebywających w szpitalu z przyczyn zdrowotnych od hospitalizowanych z innych powodów. Z kolei w powiatach, które mają zaległości w wykonywaniu postanowień sądów o umieszczeniu dziecka w pieczy, średni czas oczekiwania dzieci na umieszczenie w niej wynosi ok. 7 miesięcy.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie gromadzi danych dotyczących liczby dzieci porzuconych po urodzeniu w szpitalach w poszczególnych latach.

W 2023 r. przeprowadzono kampanię społeczną promującą rodzicielstwo zastępcze. Jej budżet wyniósł 2 475 000 zł. Kampania miała na celu zmianę postaw społecznych wobec rodziny zastępczej oraz poszerzenie wiedzy na jej temat oraz zachęcenie Polaków do zaangażowania się w tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej. Działania nakierowane na pozyskiwanie większej liczby dobrych kandydatów przyczynią się nie tylko do poprawy dobrostanu dzieci w pieczy zastępczej, ale pozwolą też zwiększyć dynamikę procesu deinstytucjonalizacji.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie posiada bezpośrednich kompetencji kontrolnych w skali kraju w obszarze pieczy zastępczej, nie może zatem przeprowadzić audytu na poziomie krajowym. W nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wzmacniane są natomiast kompetencje nadzorcze i kontrolne wojewodów. Kierownictwo Ministerstwa dostrzega konieczność zwrócenia szczególnej uwagi na zaangażowanie organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej w obszarze poszukiwania miejsc w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka oraz wzmacniania rodzinnej pieczy zastępczej i przeprowadzania kwalifikacji kandydatów. W najbliższym czasie planowane jest również wydanie rekomendacji dla wojewodów w przedmiocie kontroli. Poziom deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej jest natomiast stale monitorowany przez Kierownictwo resortu rodziny za pośrednictwem Centralnego Rejestru Pieczy Zastępczej.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Aleksandra Gajewska

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/